

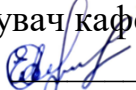
**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра «Фінанси, облік і оподаткування»

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП «Фінанси, банківська
справа та страхування»
доц. Сергій КОСТОРНОЙ
«27» серпня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФОО
проф. Олена ЯЦУХ
«27» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Бюджетна система»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок» за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування**
(на основі ОПС «Фаховий молодший бакалавр»)

Факультет економіки та бізнесу

2024–2025 н. р.

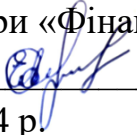
Робоча програма з навчальної дисципліни «Бюджетна система» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування (на основі ОПС «Фаховий молодший бакалавр»). Запоріжжя, ТДАТУ. 13 с.

Розробник: к.е.н., доцент Олена ДЕМЧУК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів, обліку і оподаткування

Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

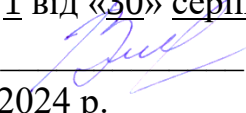
Завідувач кафедри «Фінанси, облік і оподаткування»

професор Олена ЯЦУХ

«27» серпня 2024 р.

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування (на основі ОПС «Фаховий молодший бакалавр»)

Протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

Голова, доц. Юлія ВОРОНІНА

«30» серпня 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 150	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		2с(ФМБ)	3-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 4 год. самостійна робота студента – 7,8 год	Ступінь вищої освіти: «Бакалавр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	20 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	20 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	110 год.
		Форма контролю: екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни – формування знань з організації і функціонування бюджетної системи та проведення бюджетної політики.

Завдання вивчення дисципліни:

- ◆ визначення засад бюджетного устрою і принципів побудови бюджетної системи;
- ◆ визначення складу і структури бюджетної системи України;
- ◆ формування теоретично-практичних знань стосовно методів і джерел формування доходів бюджетів та напрямів і форм фінансування видатків;
- ◆ оволодінні методикою визначення обсягів бюджетних видатків на реалізацію функцій держави;
- ◆ формування знань з питань обслуговування і погашення боргових зобов'язань.

Предметом даної дисципліни є сукупність відносин з приводу формування і використання централізованого фонду грошових коштів держави (бюджету), призначеного для забезпечення виконання державою своїх функцій.

Результати навчання (з урахуванням soft skills)

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності

Загальні компетентності:

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

Програмні результати навчання:

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР26. Обґрунтовувати джерела фінансового забезпечення діяльності на мікро-, макро й мезорівні та оцінювати ефективність їх використання.

- *soft skills* здатність аналітично мислити, уміння оптимістично оцінити ситуацію та прийняти рішення в сфері управління фінансами, чесність та відповідальність за точність та об'єктивність подання інформації.

Міждисциплінарні зв'язки з урахуванням структурно-логічної схеми ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування».

Перелік навчальних дисциплін, знання з яких потрібні для вивчення освітньої компоненти «Бюджетна система»: «Фінанси 1,2».

Перелік навчальних дисциплін, вивчення яких у подальшому базується на матеріалі освітньої компоненти «Бюджетна система»: «Місцеві фінанси», «Фінанси бюджетних установ», «Соціальне страхування», «Казначейська справа».

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Теоретичні аспекти формування бюджету та бюджетної системи держави»

Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави [1, 2, 3, 4, 5]

Бюджет як економічна категорія. Визначення бюджету згідно з бюджетним кодексом України. Функції, що характеризують сутність бюджету як економічної категорії. Визначення сутності бюджету як складної та різновекторної категорії. Економічне значення бюджету, його вплив на темпи економічного росту, структуру та розвиток суспільного виробництва, оптимізацію вартісних пропорцій у розподілі доходів. Специфічні ознаки бюджетних відносин. Бюджет як основний інструмент регулювання та впливу на розвиток економіки країни. Бюджет в якості важливого економічного важеля держави, через який забезпечується контроль за станом виробництва в цілому. Структура бюджету (поточний бюджет та бюджет розвитку). Чинники впливу на бюджетну політику. Основні проблеми при формуванні бюджетної політики. Завдання бюджетної політики та засади визначення її пріоритетів. Кількісна та якісна характеристика бюджетного механізму, його структура.

Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави [1, 2, 3, 4, 5]

Нормативно-правові акти органів державної влади. Бюджетно-правовий статус державних органів влади. Розподіл бюджетних повноважень між центральними та місцевими органами державної влади. Бюджет як розпис доходів і видатків держави, що затверджуються органами законодавчої та представницької влади у вигляді закону. Організаційна структура доходів бюджету. Розподіл видатків між бюджетами різних рівнів бюджетної системи. Поняття бюджетної класифікації, її організаційна роль, юридичне значення та структура. Бюджетне планування та прогнозування, їх функції, принципи організації, методи та завдання. Загальний та спеціальний фонди бюджету, їх склад.

Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування [1, 2, 3, 4, 5]

Бюджетний дефіцит як економічна категорія та показник стану бюджету. Модель визначення розміру бюджетного дефіциту. Дефіцит бюджету як один з макроекономічних показників, що характеризують сутність економічної моделі. Види дефіциту бюджетів відповідно українському та зарубіжному досвіду. Причини виникнення та джерела покриття бюджетного дефіциту. Основні заходи щодо зниження бюджетного дефіциту.

Тема 4. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України [1, 2, 3, 4, 5]

Становлення та розвиток бюджетної системи України. Склад та принципи побудови бюджетної системи України. Функціонування бюджетної системи та її складових. Вплив на функціонування бюджетної системи інших частин економічної системи: ВР України, НБУ, КМУ, Міністерства фінансів, Фонду державного майна, Антимонопольного комітету, органів місцевого самоврядування та ін.. Характеристика складових бюджетної системи: Рахункової палати, Державного казначейства, Державної податкової служби, Комітету ВР з

питань бюджету, міських та обласних фінансових управлінь. Організація бюджетного процесу. Оцінка етапів бюджетного процесу по періодах та діях учасників бюджетного процесу. Порядок складання проекту державного бюджету України, бюджетне регулювання, розгляд та затвердження державного бюджету України, порядок складань, розгляду і затвердження місцевих бюджетів, організація роботи з виконання бюджетів.

Тема 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання [1, 2, 3, 4, 5]

Організація та функціонування міжбюджетних відносин в Україні, їх суб'єкти, види, принципи організації. Характеристика сутності між бюджетних відносин в розрізі економічного, правового та політичного аспектів. Вертикальні та горизонтальні між бюджетні відносини. Механізм між бюджетних відносин як сукупність засобів (методів, форм, моделей, інструментів, інституціонально-правових структур). Переваги і недоліки централізованої та децентралізованої моделей між бюджетних відносин. Унітарна, федеративна та змішана форми між бюджетних відносин. Характеристика методів: балансового, трансферного, функціонального, кредитування та інших. Принципи функціонування системи міжбюджетних відносин. Основні форми взаємовідносин між окремими ланками бюджетної системи (субсидіювання, вилучення коштів, бюджетні позики, взаємні розрахунки бюджетів). Система фінансового вирівнювання: форми, методи, інструменти. Характеристика між бюджетних трансфертів місцевих бюджетів (дотації вирівнювання, субвенції, інші дотації). Зарубіжний досвід між бюджетних відносин. Переваги та недоліки побудови між бюджетних відносин в окремих країнах.

Змістовий модуль 2. «Доходи та видатки бюджету»

Тема 6. Система доходів бюджету [1, 2, 3, 4, 5]

Економічна сутність та класифікація доходів бюджету за різними критеріями: залежно від повноти зарахування, за частотою появи, за методами залучення, за напрямом зарахування, за розподілом відповідно до бюджетного кодексу України. Розділи бюджетної класифікації. Склад та джерела доходів державного бюджету, доходи загального та спеціального фондів. Доходи місцевих бюджетів. Поточний бюджет і бюджет розвитку. Доходи місцевих бюджетів. Роль податкової системи у формуванні бюджетних доходів.

Тема 7. Система видатків бюджету [1, 2, 3, 4, 5]

Економічна сутність бюджетних видатків. Види фінансування державних видатків та видатків місцевих бюджетів. Напрямки фінансування видатків за рахунок державного бюджету. Класифікація видатків бюджету: функціональна, економічна, відомча, функціональна. Видатки державного та місцевого бюджетів. Розмежування видатків між місцевими бюджетами. Видатки на здійснення делегованих повноважень, делегованих та власних повноважень. Бюджетне фінансування його форми та методи. Розпорядники бюджетних коштів. Єдиний кошторис доходів і видатків бюджетної установи. Нормування видатків, види норм.

Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку [1, 2, 3, 4, 5]

Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки. Бюджетні інвестиції їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Конкурсний вибір об'єктів бюджетного інвестування, його завдання і критерії. Бюджетне фінансування економіки за рахунок цільових державних позик. Позички з бюджету державним підприємствам, порядок їх видачі і погашення. Порядок дотування збиткових підприємств. Шляхи фінансового оздоровлення державного сектора і ліквідації збитковості. Операційні витрати, їх склад і призначення. Роль і місце бюджету у фінансуванні операційних витрат. Фінансування промисловості та енергетики. Фінансування агропромислового комплексу. Фінансова підтримка малого бізнесу та підприємництва. Видатки на науково-дослідні роботи.

Видатки бюджету на науку. Організація наукових досліджень і джерела їх фінансування. Фінансування фундаментальних досліджень у наукових установах Національної академії наук України, у відомчих наукових закладах та вищих навчальних закладах. Видатки бюджету на освіту, їх склад та структура. Бюджетні заклади освіти, особливості організації їх діяльності.

Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення та соціальну сферу [1, 2, 3, 4, 5]

Сутність системи соціального захисту та соціального забезпечення. Соціальний захист ветеранів праці та громадян похилого віку. Соціальний захист ветеранів та інвалідів війни. Державна допомога сім'ям з дітьми. Цільова грошова допомога на проживання громадянам з мінімальними доходами та інші види соціальної допомоги населення.

Форми і види соціального захисту населення. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення, їх роль в умовах переходу до ринкової економіки. Адресні субсидії громадянам на житло і комунальні послуги. Види разової фінансової допомоги громадянам. Форми і методи фінансового забезпечення соціальної сфери. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація. Основи кошторисного фінансування.

Фінансування установ і заходів соціального забезпечення.

Тема 10. Видатки бюджету на оборону і управління [1, 2, 3, 4, 5]

Видатки на державне управління та судову владу. Утримання органів законодавчої та виконавчої влади. Фінансові і політичні аспекти видатків держави на оборону. Воєнна доктрина країни та її вплив на рівень і розмір видатків на оборону. Склад цих видатків, порядок їх планування і фінансування. Видатки на правоохоронну діяльність і безпеку держави. Видатки на судові органи та прокуратуру. Видатки на утримання податкової адміністрації та митних органів. Порядок планування і фінансування видатків бюджету на управління.

Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. [1, 2, 3, 4, 5]

Сутність державного кредиту. Форми державного кредиту, їх призначення. Суб'єкти державного кредиту, їх класифікація. Роль і місце державного кредиту в покритті дефіциту бюджету. Державні позики як основна форма державного кредиту. Класифікація державних позик: за правом емісії, за ознакою держателів цінних паперів, за формою виплати доходів, за термінами погашення, за методами розміщення. Види цінних паперів: облігації, казначейські зобов'язання.

Державний борг, його структура. Внутрішній та зовнішній, поточний та капітальний державний борг. Обслуговування державного боргу та видатки бюджету на цей процес. Методи управління державним боргом.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			лк	лаб.	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1. «Теоретичні аспекти формування бюджету та бюджетної системи держави»							
1	Лекція	Тема 1.Сутність, призначення і роль бюджету держави	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Сутність, призначення і роль бюджету держави	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	-	9	2
2	Лекція	Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави.	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Бюджет як основний фінансовий план держави.	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	-	9	2
3	Лекція	Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування.	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	-	9	2
4	Лекція	Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України.	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України.	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	-	9	2
5	Лекція	Міжбюджетні відносини	2	-	-	-	-

		і система бюджетного вирівнювання.					
	Практичне заняття	Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання.	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	-	9	2
6-7	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК І	-	-	-	10	2
	ПМК 1	Підсумковий контроль за модуль 1	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 – 75 год			10	-	10	55	35
Змістовий модуль 2. «Доходи та видатки бюджету»							
8	Лекція	Система доходів бюджету	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Система доходів бюджету	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	-	9	2
9	Лекція	Система видатків бюджету.	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Система видатків бюджету.	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	-	9	2
10	Лекція	Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку. Видатки бюджету на соціальний захист населення та соціальну сферу.	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку. Видатки бюджету на соціальний захист населення та соціальну сферу.	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	-	9	2
11	Лекція	Видатки бюджету на оборону і управління.	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Видатки бюджету на оборону і управління.	-	-	2	-	3
	Самостійна	Робота на освітньому	-	-	-	9	2

	робота	порталі					
12	Лекція	Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	-	9	2
13,14	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК II	-	-	-	10	-
	ПМК 2	Підсумковий контроль за модуль II					10
Всього за змістовий модуль 2 – 75 год			10	-	10	55	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 150 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Сутність бюджету держави
2. Призначення та роль бюджету
3. Бюджетна політика як важлива сфера фінансової політики.
4. Призначення та структура бюджетного механізму.
5. Роль бюджетного механізму в регулюванні соціально-економічних процесів у державі.
6. Сутність Державного бюджету України, його структура та функції.
7. Бюджетна система та бюджетний устрій.
8. Доходи та видатки Державного бюджету
9. Бюджетний дефіцит
10. Поняття стану бюджетного фонду та дефіциту бюджету
11. Соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту
12. Джерела фінансування дефіциту бюджету та їх класифікація
13. Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету
14. Сутність Державного бюджету України, його структура та функції
15. Бюджетна система та бюджетний устрій
16. Організаційні засади планування та прогнозування бюджету.
17. Методологія, завдання та принципи бюджетного планування
18. Програмно-цільовий метод бюджетного планування
19. Складання проекту та прогнозу бюджету України на наступні за плановим два бюджетних періоди
20. Порядок складання, розгляду та затвердження Державного бюджету на наступний рік
21. Зміст міжбюджетних відносин та особливості їх організації
22. Сутність і стан фінансового вирівнювання

23. Бюджетне регулювання, його цілі та методи
24. Бюджетні трансферти та їх види
25. Алгоритм визначення дотацій вирівнювання

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Організаційні основи виконання Державного бюджету України.
2. Розпис Державного бюджету України
3. Бюджетна класифікація
4. Касове виконання бюджету
5. Казначейська система виконання Державного бюджету за доходами
6. Класифікація видатків бюджету
7. Стадії виконання бюджету за видатками
8. Касове виконання видаткової частини бюджету
9. Особливості здійснення окремих видатків Державного бюджету
10. Видатки бюджету на економічну діяльність
11. Видатки бюджету на науку
12. Сутність соціального страхування
13. Функції соціального страхування
14. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування
15. Суб'єкти й об'єкти соціального страхування
16. Принципи соціального страхування
17. Система соціальних гарантій населення: соціальні нормативи і джерела фінансування соціальних гарантій, індексація
18. Система соціальних гарантій населенню
19. Державні соціальні стандарти і нормативи
20. Державний моніторинг у сфері соціального страхування
21. Індексація у системі соціального захисту
22. Видатки бюджету на державне управління, судову владу
23. Планування видатків бюджету на оборону
24. Видатки на правоохоронну діяльність і безпеку держави
25. Економічна природа та роль державного кредиту
26. Форми державного кредиту та класифікація державних позик
27. Державний борг: сутність та соціально-економічні наслідки
28. Управління державним боргом

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, які використовуються в процесі проведення лекційних та практичних занять з навчальної дисципліни «Бюджетна система»: лекції з використанням мультимедійних презентацій та проблемного викладання, дискусії, робота в групах, розв'язування ситуаційних завдань, ситуація звернення до життєвого досвіду студентів, індивідуальне опитування, самостійна робота, презентація виконаної самостійної роботи, ПМК, екзамен.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI (зі змінами та доповненнями).
2. Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. 304 с.
3. Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. 272 с.
4. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю.Кондрат, А.І.Якимів. Львів.: «Новий Світ2000», 2019. 400 с.
5. Бюджетна система: підручник / за ред. д. е. н. професора Ф. Г. Дем'янишина, д. е. н. професора О. П. Кириленка та д. е. н. професора З. М. Лободіної. – Тернопіль: ЗУНУ, 2020. – 624 с.

Додаткова

6. Бюджетна система: підручник / І. В. Алексєєв, Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, М. В. Ливдар. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. - 400 с.
7. Бюджетна система: навчальний посібник / О. М. Піхоцька, Л. Є. Фурдичко., Н. Г. Синютка - Львів: ТНЕУ, 2019. - 318 с.
8. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник / У. З. Ватаманюк-Зелінська, Н. С. Ситник, А. В. Стасишин, В. В. Круглякова. – Л.: Видавництво «Магнолія», 2021. – 511 с.
9. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник в схемах і таблицях/ С. В. Качула, Л. В. Лисяк, О. В. Добровольська. – Дніпро: Монолит, 2022. – 200 с.
10. Податковий кодекс України. Кодекс від 02.12 2010 № 2755-VI.
11. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.
12. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21.05.1997р. № 280/97-ВР

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ <https://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=559>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Сайт кафедри ФОО <http://www.tsatu.edu.ua/fk/>